אין צדין פרק שלישי ביצה

המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר: **גמ'** ורמינהו [ח]ביברין של חיה ושל עופות אין צדין מהם ביום טוב ואין נותנין לפניהם מזונות קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות בשלמא חיה אחיה לא קשיא הא ר' יהודה הא רבנן דתנן[ט] ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב לבית הוא דמחייב אבל לביברין לא וחכמים אומרים [א]צפור למגדל וצבי [ח] לגנה ולחצר ולביברין אלא עופות אעופות קשיא וכי תימא הא נמי לא קשיא הא בביבר מקורה הא בביבר שאינו מקורה והא בית דכביבר מקורה דמי ובין לרבי יהודה ובין לרבנן צפור למגדל אין לבית לא אמר רבה בר רב הונא [ב]הכא בצפור דרור עסקינן שאינה מקבלת מרות דתנא דבי ר' ישמעאל למה נקרא שמה צפור דרור שדרה בבית כבשדה השתא דאתית להכי חיה אחיה נמי לא קשיא הא בביבר קטן הא בביבר גדול היכי דמי ביבר קטן היכי דמי ביבר גדול אמר רב אשי [י]כל היכא דרהיט אבתרה ומטי לה בחד שחיא ביבר קטן ואידך ביבר גדול אי נמי כל היכא דאיכא עוקצי עוקצי ביבר גדול ואידך ביבר קטן אי נמי [י]כל היכא דנפלי טולא דכתלי אהדדי ביבר קטן ואידך ביבר גדול: רשב"ג אומר לא כל הביברין שוין וכו': [כ]אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי שמעון בן גמליאל [ד]אמר ליה אביי הלכה מכלל דפליגי ומאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא: זה הכלל כל המחוסר צידה וכו': היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל [ה]כל שאומר הבא מצודה ונצודנו אמר ליה אביי והא אווזין ותרנגולין שאומרים הבא מצודה ונצודנו ותניא [ו]הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות פטור אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב והללו אין באין לכלובן לערב והרי יוני שובך ויוני עלייה דבאין לכלובן לערב ותניא הצד יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו בטפיחין בבירות חייב אלא אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב ומזונותן עליך והללו באין לכלובן לערב ואין מזונותן עליך רב מרי אמר הני עבידי לרבויי והני לא עבידי לרבויי כולהו נמי עבידי לרבויי לכלובן קאמרינן דעבידי לרבויי: **מתני'** [ז]מצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני [ח]ספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג ואיכא דמתני לה אהא דתניא ספק מוכן ר"ג מתיר ורבי יהושע אוסר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע ואיכא דמתני לה אהא דתניא

שוחטין

כל היכא דנפלי טולא מן הכתלים. ושיעור (כ) היה להם גובה ככתלים של ביברין: **כל** שאומר הבא מצודה ונצודנו כו'. וא"ת והרי אמרינן לעיל שיעור אחר ופ"ה לחידי ואחידי חד שיעורא הוא ולזמן הוא דאם כן אמאי מפרש אותו פעם אחרת והלא פירש לעיל היכי דמי ביבר גדול וכו' לכך נ"ל דלעיל מיירי בבהמה וחיה והכא מיירי בעופות ואע"ג דלעיל קאמר הא בביבר מקורה מכל מקום לא פירש שיעור הביבר בכמה לא הוי מחוסר צידה והשתא ניחא דפריך

עלה מאווזין ותרנגולין:(ו)

ותניא הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות (ג) . וא"ת

והא קיימא לן כל פטורי דשבת פטור אבל אסור מדרבנן ומתניתין נמי מודה דפטור אבל אסור מדרבנן וי"ל לפי מה שפירשתי במתניתין ניחא דגזרינן מזונות גזירה שמא יבא לצוד מהן דאם כן ע"כ צריך לומר דאסור מן התורה דאם אינו אסור אלא מדרבנן לא הוי גזרינן ליתן מזונות משום שמא יצודם דהוי גזירה לגזירה אי נמי סמיך אההיא דתנן פ' המוצא במסכת שבת (דף קו: ושם) דאמר התם ר"ג ממוסר צידה הלד לתוכו פטור דהא ממוסר צידה [ואע"כ] הלד ממוכו חייב והכי פריך הואיל ואוקמת ממוסר צידה דרוצה לומר כל שאומר הבא מצודה ונצודנו א"כ היכי קאמרת הכא הלד אווזין ותרנגולין פטור הא שפיר חייב ממוסר צידה כיון שצריך לומר הבא מצודה ונצודנו וכמחוסר צידה הלד מתוכו

חייב והכא הוי הלד מתוכו:

אלא

המחוסר צידה אסור. שצריך לצודו: **גמ'** הלד לצור. מן החוץ עד שהכניסו למגדל עץ שקורין מיסטייר"ר או הלד לבי מן החוץ עד שהכניסו לבית בשבת: **חייב.** דכיון דהכניס לצור למגדל ונעל לפניו הרי הוא אחוז ועומד ונגמרה צידתו וכן לבי לבית ונעל בפניו. אבל לצור שהכניס לבית ונעל בפניו פטור שיוצא לו דרך חלונות ואין כאן צידה או לבי שהכניסו מן החוץ לביבר ונעל לפניו אין זו צידה: **וחכמים אומרים לצור למגדל.** היא צידתו כאשר אמרת אבל בבי אין צריך עד שיכניסנו לבית דאף לגינה ולחצר ולביבר הוי צידה ומתניתין דקתני בדין מן הביברין ביום טוב רבנן היא דאמרי משנכנס לביבר הוא נצוד ועומד וברייתא ר' יהודה: **אלא עופות קשיא.** דהא כולהו מודו דאין צידתן אפילו בבית: **מקורה.** שיש לו גג: **הכא.** דקתני בבי שבת לצור למגדל ולא לבית: **בצפור דרור.** שדרה בבית כבשדה שיודעת להשמט בזויות הבית לכל צד ולכך נקראת דרור על שם דירה שדרה בכל מקום: **השתא דאתית להכי.** דעופות אעופות לא קשו אהדדי ולא דמיקא לאוקומי מתני' בפלוגתא דתנאי היא אחיה נמי לא קשיא הא מוקמת כתנאי אלא תרוייהו כרבנן ומתניתין בביבר קטן וכן היא דשבת וברייתא דקתני אין בבי בביבר גדול ויש לה להשמט. ולרש"ג אף בביבר קטן פליג אם ר"ל הבא מצודה אי נמי לא לאפלוגי אחת אלא לפרושי כדלקמן: **כחד שחיא.** כפעם אחת שהוא שוחה עליו לתפסו אין לו להשמט ממנו: **עוקצי עוקצי.** זויות: **דנפלי עולא דכתלי אהדדי.** מרוב קטנו וקצרו: **הלכה מכלל דפליגי.** רבנן עליה למימר כל הביברין שוין בתמיה והא אוקימנא בביבר קטן משום דגדול ועומד: **מאי נפקא לך מינה.** אי אמינא הלכה כ"ש דאי לא פליגי הלכתא היא: **אמר ליה גמרא גמור ומורתא תהא.** משל שוטים הוא כמו זכון וחכין תגרא אקרי (ב"מ דף מ:) כך גמרא גמור אומר לתלמיד שוטה למוד הן אמת הן שכוח ויהא לך לזמר ושיר: **הכא מצודה.** כלומר שצריך לנקב תחבולות לתפסו והיינו שיעורא דביבר גדול דלעיל ואידך ביבר קטן. ורב אשי שעריגנו לעיל בחדא שיעורא ורב יוסף בהאי שיעורא: **הרדיסאות.** על שם מקומם וי"א ע"ש הורדוס והן הגליס בנתים: **לכלובן.** של שמקננין בו כמו בכלוב מלא עוף (ירמיה ה). אווזין ותרנגולין באין לערב לכלוב ונוח לתפשן שם הלכך הרי הן כגלודין ועומדים ומותר לגודן אפילו חוץ לכלובן: **יוני שובך ויוני עלייה.** יוני הבר הן ושניהן ואוכלין בחוץ: **בטפיחין בבירות** גרס. כמין פכין נותנין בחומות הבירות והמגדלים לקנן שם עופות הבר: **ומזונותן עליך.** הלכך בבהמה הן ומשיבי מזומן: **הני עבידי לרבויי.** יוני שובך עשויין להשמט ולברוח מפני בני אדם: **לכלובן קאמרינן דעבידי לרבויי.** פורחין עד קינן וצריך לעצלם אחריהן וגם שם נשמטין ממנו ויורדין: **מתני' מוסרין הן.** בגמ' פריך מעשה לסתור: **אלא שאין רצוני לקבל הימנו.** שאני שונאו: **גמ' מעשה לסתור.** בתמיה וכי דרך מדברים לומר דבר ומביאין מעשה אחריו להכחיש דבור הראשון: **ספק מוכן.** כלומר וזו שאמרנו לא יטול מהן מספק דהיינו ספק מוכן וספק מוקנה ואסור לאו דבדי הכל היא אלא פלוגתא דרבן גמליאל ור' יהושע היא לקמן בשמעתין מייתינן לה בברייתא: **דמפני לב.** להא דשמואל דאסר ספק מוכן: **אהא.** מאן דמתני אמתניתין אמר אין הלכה כר"ג דלא שייך למימר הלכה כר' יהושע משום דלא תני ליה לדר' יהושע במתניתין:

שוחטין

מחוסר צידה מותר. **מתני'** מצודות חיה ועופות ודגים לא יטול מהן אא"כ ידוע שנצודו מעיו"ט. ספק אסור, ומעשה בני שהביא לר"ג כו'. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג. איכא דמתני לה אהא דתניא שוחטין מן הביברין ביו"ט אבל לא מן הרשתות כו'. ותרינא הכי, ר' שמעון בן אלעזר אומר כא ומצאן המצודות שנתקלקלו מערב יו"ט, בידוע שמערב יו"ט ניצודו, [הא] ספק נעשו כמי שנצודו ביו"ט ואסור. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר.

(א) שבת קו: [תוספתא פ"ג], (ב) שבת קו. ע"ש, (ג) [שבת קו:], (ד) [שם וש"נ], (ה) [שבת קו: קיב. עירובין ס. ע"ז לב:], (ו) [וש"י תוס' שבת קו: ד"ה הלכה],

הגהות הב"ח

(א) גמ' וחכ"א לפור למגדל וכו' לבית לגינה: (ב) תוס' ד"ה כל היכא וכו' ושיעור גובה היה להם בכתלים: (ג) ד"ה ותניא וכו' הרדסיאות פטור וא"ת וכו' דאמר התם רשב"ג מחוסר צידה:

מוסף רש"י

ביברין של חיה ושל עופות. קרפיפות מוקפין, אין צדין מהם ביום טוב. אלמא לאו ניצוד ועומד קא תציב ליה, ש"מ המכניסו לביבר אין זו ניצוד (שבת קו:). ואין נותנין לפניהם מזונות. כיון דהן מוקפה לא מצי למטרח עליהו (שם). הא ר' יהודה. הכא דאין לדין ר' יהודה היא, דמתניתין לא מצא לה צידה עד שיכניסו לבית (שם). הצד צפור. עד שהכניסו, למגדל. משטיי"ר בלע"ז, חייב דזו היא צידתו, אבל אם הכניסו לבית אינו ניצוד בכך, שיוצא לו דרך חלונות (שם קו:). וצבי לבית. ולבי ניצוד מהכניסו לביתו ונעל בפניו, אבל אם הכניסו לגינה או לחצר אין זו צידה (שם קו:). אלא עופות אעופות קשיא. דהא כדין לר' יהודה כדין לרבנן בפור למגדל קתמרי (שם). בביבר מקורה. הוי ניצוד (שם). בצפור דרור. מתני' דקתני לפור לבית לא, לפור דרור עסקינן, שדרכה לדור בבית כבשדה ונשמטת מזויות לזויות (שם). השתא דאתית להכי. לאוקמינהו תרוייהו כרבנן (שם). שחיא. מרוצה, שהוא שוחה לתחוז בה (שם). עוקצי. פיאות להשמט בהן (שם). ואידך. כל מי שאינו בן (שם). מכלל דפליגי. והא אוקימנא דרבנן נמי בביבר קטן אמרי (שם). ומאי נפקא לך מינה. כל שכן כיון דלא פליגי עליה הלכתא כוותיה (שם) כיון מלוקין בין לא מלוקין הלכה כמותו (ע"ז לב:). גמרא גמור זמורתא תהא. אומר הסמוכה בזמירה כשלמה כלא צורך (שם) בתמיה, אני תלמידו של רב יוסף וקא"ל אתה מלמדני לומר הלכה כמותו ותהא זמור בעלמא, דלא אין מוקלין הלכה לומר לי (ע"ז לב:).

רבינו חננאל

ביברין של חיה ושל עופות ושל דגין אין צדין מהן ביו"ט כו', קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות. ומפרקינן לא קשיא מתניתין ר' יהודה היא, דתנן בפ' ר' אליעזר אומר כו', ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב, ש"מ דר' יהודה כל חיה שהיא בבית נגמרה צידתה, והמכניסה בבית שער (חייב), אבל צד הצבי והכניסו לביברין פטור, שאינה צידה. וכיון שלענין שבת פטור שאינו כצדוי, אסור לצוד אותו ביו"ט מן הביברין. לפיכך שנה בברייתא אין צדין, כי הביברין לר' יהודה כיער חשובין. ומתניתין דקתני אבל צדין חיה מן הביברין,

עין משפט נר מצוה

ד א ב מיי' פ"י מהלכו' שבת הלכה י יט סמג לאוין קה טוש"ע א"ח סי' שכו סעיף ח:

ה ג ד מיי' פ"ב מה הלכה כ: ו ה מיי' פ"ב מהל' י"ט הלכה ז סמג שם טור ש"ע שם סעיף יב וסי' תלז סעיף ז:

ז ו מיי' שם הלכה ה וסי"י מהלכות שבת הלכה כד) טוש"ע שם סעיף ז:

ח ז ח מיי' פ"ב מהל' יו"ט הלכה ח סמג לאוין קה טוש"ע א"ח סי' תלז סעיף ג:

לעזי רש"י

מיסטיי"ר. ארון כלים.

רבינו חננאל (המשך)

לחכמים הוא דפליגי עליה דר' יהודה, ותנן הצד צפור למגדל וצבי לגינה ולחצר ולביברין נגמרה צידתו וחייב בשבת, וקתני לחצר ולביברין, ביברין הוא דומיא דחצר, כאשר כל מה שבחצר מותר לצוד אותו ביו"ט, כך כל מה שבביברין צדדי הוא קודם לכן. **אסיקנא** עופות אעופות לא קשיא, מתניתין בביבר מקורה והוא כבית ונגמרה צידתו. ובריייתא בביבר שאינו מקורה שלא נגמרה צידתו, כיון שאינו מקורה יתכן (שיפתח) [שיפרח] אחרי כן בכל שעה שירצה. לפיכך אין צדין. ואי קשיא לך דהא בין ר' יהודה ובין רבנן הצד צפור לבית בשבת פטור הוא, שלא נגמרה צידתו, והנה הבית מקורה הוא, ואעפ"כ אינה צידה, וכיון דבשבת פטור, ביו"ט אסור לצוד ממנו. חלוקתם בצפור דרור הוא, ושאני צפור דרור משאר עופות, דשאר עופות כיון שניכנסין בביבר מקורה נגמרה צידתן, אבל צפור דרור אינה מקבלת מרות, ואין נגמרת צידתה אלא במגדל. **בחד שיחיא** פירוש כגון ריצה אחת ואינו צריך לפוש ביני ביני. כל היכא דנפל טולא דכתלין אהדדי. פירוש בעת שהחמה במזרח, צל כותל המערבי מגיע עד כותל המזרחי, והוא ביבר קטן. רשב"ג אומר היכי דמי מחוסר [צידה]. ואסיק' ואע"פ דבאין לכלובן לערב, כגון יוני שובך ויוני עלייה, כיון דבני דבויי להו, אסור לצוד מהן ביו"ט, אבל אווזין ותרנגולין ויונים הרדסיות, אע"ג דצדין אותן, כיון דבאין לכלובן לערב ומזונותן עליו, ולבוא לכלובן מיהא לא בעו דבויי, דבני תרבות הן, ואין בורחין מבני אדם אלא כשראוין כי באין לצודן [ו]מניחין לצודן), צדין מהן ביו"ט. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג, דכל מחוסר צידה בענין שאמרנו אסור, ושאינו

(ו) כ"ג דנ"ל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com